

Мицик Г.М.

*асистент кафедри прикладної
психології та логопедії
Бердянського державного
педагогічного університету
м. Бердянськ, Україна*

ПРО РОЛЬ БАТЬКОВСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У КОРЕКЦІЙНО- МОВЛЕННЄВОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

Сьогодні орієнтиром для сімейного виховання дітей в Україні є Концепції сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» 2012 р. [3]. Вона містить основні положення, що стосуються підготовки молоді до щасливого подружнього життя та формування відповідального батьківства.

Соціальна цінність інституту сім'ї у тому, що саме він формує наступні покоління та виховує гідну зміну, що забезпечуватиме розвиток та процвітання як громадянина, так і всієї держави.

Виховні можливості сім'ї зумовлені різними чинниками, а саме: готовністю батьків до виховання дитини, рівнем загальної і педагогічної культури дорослих членів родини, можливостями його реалізації, характером взаємин і мірою узгодженості батьків у питаннях виховання, їхніми індивідуальними особливостями – темпераментом, моральними якостями, комунікативними здібностями, станом здоров'я, а отже, загальним і власним досвідом виховання дітей, ціннісними орієнтаціями, їхньою ієрархією.

Тому досить важливим моментом в реалізації виховних можливостей сім'ї є усвідомлення батьками значущості власних виховних функцій, їх місця і ролі в системі загальновиховного процесу, розуміння ними особистої відповідальності за формування морально-ціннісних взаємин з дітьми, і також необхідністю оволодівати педагогічними знаннями, вміннями і практичними навичками.

Психологічний клімат в родині, рівень психолого-педагогічної культури батьків, обумовлюють процес розвитку дитини дошкільного віку. Гуманізація внутрішньородинних стосунків забезпечує умови для гармонійного розвитку дитини. Стиль виховання, що переважає в тій чи

іншій сім'ї, впливає на цілісність процесу формування особистості дитини дошкільного віку [5, с. 2].

Не дивлячись на те, що кожен з батьків володіє певним досвідом і компетенціями, достатніми для повсякденних виховних ситуацій, іноді виникають моменти, коли батько чи мати відчують певні межі свого виховного потенціалу. У цьому випадку вони мають звернутись по допомогу до досвічених фахівців [6, с. 104]. Вкрай потрібною, така допомога є при наявності порушень мовленнєвого розвитку у дитини. Тому дуже важливо, щоб в такій ситуації батьки не зволікали, не чекали на спонтанне усунення вади, а звернулися до фахівців. Слід пам'ятати, що саме дошкільний вік є найбільш сприятливим для вирішення корегувальних завдань, для опанування інтонаційних характеристик мови.

Ефективність всієї корекційної роботи, яку проводять спеціалісти, збільшиться, якщо буде мати місце необхідна цілодобова допомога та підтримка батьків, спрямована на стимуляцію правильного мовлення. Вони нерідко мимовільно відсторонюються від зусиль, які необхідно докласти для виправлення мовленнєвих вад, оскільки не володіють необхідними педагогічними знаннями й уміннями. Однобічний вплив спеціалістів без вчасного закріплення пройденого у домашніх умовах не дасть потрібних результатів. Контроль за мовленням повинен бути протягом усього дня: в побутових, ігрових, режимних моментах [4, с. 43].

Батьки відіграють важливу, якщо не ключову, роль в освіті та підтримці дітей з особливими освітніми потребами. Перш за все, вони батьки, з усіма правами і обов'язками, але вони також і джерело інформації, партнери при розробці та здійсненні корекційних програм за участю їх дітей [1, с. 113].

Регулярні контакти батьків з дітьми дозволяють їм краще відчути власне почуття відповідальності за їх навчальні здобутки.

Батьківська відповідальність передбачає єдність батька та матері у здійсненні виховного впливу на дитину, їх максимальну зануреність у процес розвитку власної дитини і визначається як свідоме ставлення людини до виконання батьківських обов'язків та функцій, їх реалізацію за будь-яких умов та обставин, які сформовані на основі уявлень батьків про виховні ідеали, що базуються на власному досвіді виховання,

родинних традиціях, особистісних якостях, рівні розвитку мікросоціуму та суспільства в цілому [5, с. 13].

Аналіз різних наукових джерел, як зазначає В. А. Кисильченко дає змогу говорити про недостатність вивчення можливостей батьків у процесі корекції мовлення, про несформованість вимог до участі родини у корекційному процесі, відсутність єдиної системи інформування батьків та попередження мовленнєвих розладів [2]. Досить важливим в цьому аспекті є пошук нових підходів до організації корекційної роботи в сім'ї, яка виховує дитину з вадами мовлення. З цього приводу висловлюються думки про необхідність створення центрів, де батьки могли б отримати допомогу спеціалістів з питань виховання та навчання дітей з порушеннями мовлення в домашніх умовах [4, с. 247].

На сьогоднішній час, за відсутності належних умов для ефективного навчання та різнобічного розвитку особливої актуальності набуває питання організації логопедичної просвіти на рівні сільської місцевості. Але її нездійсненність зумовлена елементарною недостатністю фахівців з логопедії. В той час як потреба в них є практично у кожному селі, де функціонує дошкільний заклад.

Таким чином, в сучасних соціально-економічних умовах необхідним є розвиток у сільській місцевості системи надання логопедичної допомоги дітям з порушеннями мовлення. Належна організація роботи учителя-логопеда і батьків, в свою чергу буде сприяти їх логопедичній освіченості, що підвищить їх батьківську відповідальність у корекційно-мовленнєвому процесі.

Перспективними напрямками досліджень у цьому ми вбачаємо наступні: логопедична просвіта батьків, пошук засобів формування батьківської корекційно-мовленнєвої компетентності, психолого-педагогічна взаємодія учителя-логопеда з батьками дітей дошкільного віку з вадами мови в аспекті формування у них відповідального ставлення до мовленнєвого розвитку та усунення різних порушень усної мови.

Література:

1. Боднар В.Б. Залучення батьків до надання корекційної допомоги дітям з ТПМ в умовах класів інклюзивного навчання / В.Б. Боднар // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна

педагогіка і психологія / за ред. О.В.Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. 5. – Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2014. – 306 с. – С. 112-119.

2. Кисильченко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення: автореф. дис. канд. пед. наук : спеціальність 13.00.03 / В. А. Кисличенко. – Київ, 2011. – 20 с.

3. Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина». Схвалено Вченою радою Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, протокол № 9 від 14 листопада 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// bibl.com.ua/kultura/30691/index.html](http://bibl.com.ua/kultura/30691/index.html)

4. Свідерська М. М. Роль сім'ї у розвитку дітей з порушеннями мовлення / М.М. Свідерська // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія / за ред. О.В.Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. 5. – Кам'янець-Подільський : ПП Медобори – 2006, 2014. – 306 с. – С. 240-248.

5. Хартман О. Ю. Психологічні чинники становлення відповідальності батьків за розвиток дитини дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук., спец. : 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О. Ю. Хартман. – Х., 2010. – 20 с.

6. Чирікова Г. І. Педагогічна освіта батьків у ФРН / Г. І. Чирікова // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 3. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 142 с. – С. 104-109.